

Samuel
1161

1161

+

7. 10.) 72. de crimine lese Majestatis
- 11.) 72. de damnaliti extra matrimonium cohabitatione
- 12.) 72. de code hominis
- 13.) 72. de incendiis vi publica et crimine falsi
- 14.) 72. de crimine repetundarum 77.
- 15.) 72. de judiciis criminali
- 16.) 72. de assessoribus judicii Co.
- 18.) 72. de procuratoribus et advocatis Jud. Crim.

Josephus

Q. D. B. V.

DESCRIPTIONES CENSUALES

Decreto & auctoritate

Magnifici Jctorum
Ordinis in Electorali ad Albin.

Sub Praesidio

VIRI

Magnifici, Nobilissimi, Consultissimi atq; Excellentissimi,

DN. WILHELMI LEISERI,

Jcti & Antecessoris famigeratissimi, Curia Electoralis,
Scabinatus, & Facultatis Jurid. Adsesoris longe gravissimi

h. t. DECANI SPECTATISSIMI,

*Dn. Praeceptoris, Patroni ac Promotoris usq; devene-
randi,*

Publico Examine subjiacet

PAUL-CUNRAD. Mitternacht/Geranus.

A. & R.

add. 9. Apr. Anni 1671.

in Colleg. Jctorum.

WITTEBERGÆ,

Literis MICHAELIS MEYERI.

DESCRPTIONES

CE N S U A L I S

Dominus C. ...

Magnifici ...

Ordinis ...

Sub ...

D. N. WILHELMI MAJESTERII

... ...

... ...

... ...

PABLI ...

... to Colleg. ...

WITTEBERG

... MICHAELIS MEYER

11

DUO in universum tempora sunt, intra quae res uti recte riteq; gubernetur publica, interest. Bellorum puta atq; pacis. *Iustin. in pref. Inst. pr.* His namq; cancellis interclusit Natura superior tristiores aeq; ac laetissimos eventus mortalium omnes. Atq; adeo in utrumq; Principem armavit Imperium, quod & praesentia dimetitur, & futuris nil minus formam dat negotiis; *Nov. 105. pr.* alto quidem somno vigiliis ut elocet, armaq; curet; ac caetera ad bellum paret. Quod arctissima pacis subintret sollicitudo atq; expectatio. *Roland. à Valle consil. 1. n. 195. seqq. vol. 2.* Fallor an haec omnia satis exsequatur necessaria magis, an magis utilis isthaec censuum exactio? Quam talem ipse DEUS populo benedicto designavit, *Exod 30 v. 12. 13. Num. 1. v. 2. & XXVI. 1. 2.* Solon etiam Atheniensibus, (*Plutarch. in Solon.*) & sic Romanis quoq; demonstravit; quibus eandem confirmavit Salvator non exemplo solum suo *Matth. 17. v. 24. C. 28. XL. qv. 1.* Sed vero praeterea definitiva isthac famosa: Date Caesari, quae sunt Caesaris. *Matth. 22. v. 21*

Sane Censura id intra se habet, ut omnem exhauriat civium numerum: ordinem aeqve ac aetates cernat; munera denique ac onera perpetuâ intersecet cohaerentiâ. Ille etiam concisior sufficiens videbatur aliquando Philosopho, adeoq; ut ne excresceret abortu quoq; foeminarum temperandum svadebat. *VII. Polit. 16* Romanis vero admodum adrisit, quod armis explicandis (in quibus fortunas suas positas volebant) aptior esset, prolixior, ut mirum non sit, si magis liberales habuerit Legumlatores in provocandis ma-

A

trimo-

erimoniis, *Ulp. fragm. de sol. capac. inter V. & U. Jul. Paul. Lib. IV. recept. sent. Tit. 9. l. 63 pr. l. 64. ff. de condit. & demonstr. t. t. C. de indicta vid. coll. Cujac. ad d. e. C. & alium de infr. poen. coelib. Brisson. L. III. select. antiq. c. 3. adde de Lege Papia Poppaea. Lege item Jul. de marit. ordinibus. Anton. Augustini Libro de LL. & SCtis p. 75. III. 112. Item de Jure Liberorum sing. tract. Marci Vertranis Mauri. quam Aediles forsan Cereales, aut praefectos etiam annonae in dispescendis annonis civilibus. *fac. tot. Tit. C. de annon. civil. de Can. frument. Urb. Romae. de frum. Urb. Constant. de Condit. in publ. horr. Cujac. in rubr. C. de offic. praefect. annon. Lips. Lib. 2. de magn. urb. Romae. &c.**

ORDINUM similiter conservatorum non unam putarunt prudentes ubiq; utilitatem. Nihil certe est aliud, quod per cupitos magis tramites traducat gloria majorum: quae posteris quoq; lumen est, ad quod festivius praeclari facinoris famiam quaeritent. Sic enim plerumq; similes parentibus suis filii creduntur, *Fab. lib. V. cap. 19. Guevar. Horol. Pr. l. 1. c. 1. pag. 3.* Imposita utiq; videtur nobilibus necessitudo à majorum gloria ne degenerent dicente Boëtio *lib. III. de consul. Phil. prosa 6.* Habet hoc ingens aemula posteritas calcar; quam & Pater Aeneas & avunculus excitat *Hector. Adde comment. in Tit. ff. de Senat. it. de Decurion. & fil. passim. Ulp. in fr. tit. 13. Sigon. de A. J. civium Romanorum.*

AETATEM compendifacientes cum MUNERIBUS solum conferamus. Ecquis non advertit, hic vero verti publicae salutis cardinem in censoria illa notitia, qua maturitate possit Resp. in partibus quibusq; credendis gubernari? *arg. l. 8. ff. de mun. & bon. aliisq; multis text. cumulatis illic à Gothofred. n. 87. adde Rosin. L. 8. A. R. c. 9. p. 697. C. A. Rupertum obs. ad C. Vellej. Patere. l. 1. c. 12. §. 3. p. 88.* Et vero ONUS tributarium ipsum se se evolvit satis. Quod interclusos licet intra parietes domesticae etiam majestati privatae adaperiunt necessitudines
l. 1. ff.

l. 1. ff. solut. matr. l. pro oneribus C. de Jur. dot. Prin-
 ceptus autem veluti Sponsus est Reip. Huic ergo jure
 suo levamen fit oneris ferendi *arg. l. 2. ff. de Jurisdic. vid. Plin.*
in pan. ad Traj. Selden. de J. N. G. l. 6. c. 17. & 18. Jam vero de
 bello constat, id in omnem aetatem argenteum futurum es-
 se, cujus nervi sint pecunia, dicente Mutiano Duce *ap. Dionem*
in Vespas. Nec credam reperiri multos praeter Machiavel-
 lum *l. 2. de Rep. c. 20. & Francisc. Patrit. in suis paral. militar. l. 5.*
c. 10. qui plane dissentanea hic afferunt. Puto, quod non sa-
 tis territi essent domi suae Sfortianis illis miseris; aut Laco-
 num & antiquiori, sed aequae in expectato eventu. *Arist. 2.*
Polit. 7. in f. mille praeterea aliis. vid. Scip. Ammir. l. 18. dis. pol.
super Tac: dis. 9. Quanto vero rectius ille *IV. H. 24.* Neque
 quiescentium, sine armis; neque arma, sine stipendiis; neque
 stipendia sine tributis haberi queunt. An vero rem omnem
 persuaserit magis Justinianus? Ita ille *Nov. 161. c. 2.* Neque enim
 aliter conservare licet Remp. nisi pientissimae praestations
 importentur in publicum, ex quibus & militares nutriun-
 tur copiae, ut resistatur hostibus, & per agros ac urbes agantur
 excubiae: perfruuntur item reliqui ordines ad tributis sibi
 salariis reparantur quoque muri & urbes, denique omnia alia
 proveniunt, quae communem subditorum utilitatem con-
 cernunt. *adde sis etiam Philosophum l. 7. Pol. c. 8.*

Ex censura vero omnia isthaec obveniunt commoda!
 Ut merito suo Livius Servianam illam adpellaverit, rem salu-
 berrimam tanto imperio futuro. *Lib. 1. Hist.* Quae quidem eis-
 dem cum temporibus inclinare coepit, uti adnotat. Bodinus
l. 6. c. 1. p. m. 622. perire plane ac subverti non potuit, Sicut nec
 ipsum Imperium, Legibus fortassis aeternis stabilitum *Nov.*
1. Casanaus cat. al. glor. mund. p. 5. consid. 27. Reinking. de R. S. & E.
l. 1. clas. 2. c. 1. Sylvester zum Urenthal in aquila Imper. R. G. passim.
W. Beeker Syn. J. P. Lib. 1. c. 2. §. 3. cum omnibus aliis IV. Monar-
chistis.

Super quo nil quidem nunc definimus, vota magis in nostras vertentes operas, quibus materiam hanc de Censibus ex *l. 4. ff. b. t.*, penitus aliquantò perscrutari intendimus ex composito magis obsequii, quod ILLIS, qui haec jusserunt tentamina debere nobis gratulamur, quam vel artis, vel intelligentiae nostrae. Quam nullam adeo aut exiguā in nobis agnoscimus, ut omnem spem ad solam referamus summae Trinitatis providentiam, unde mundi totius elementa processerunt & rerum dispositio in orbem terrarum producta est, *l. i. pr. C. de vet. iur. enucl.* Quem magnum DEUM & Salvatorem nostrum JESUM CHRISTUM & ejus auxilium semper invocamus. *Nov. 85. pr.*

CAP. PRIMUM

Praemittit generalia de Censu, Censoribus, & omni familia censuali.

Census à Censeo est. *Beeman. orig. L. L. p. 260.* atq; hinc Censores *l. iii. de V. S. l. 2. §. 17. de O. 7. Censitores rubr. C. de cens. & censu. Censuarii l. 7. C. de bon. proscript. Censuales l. 2. & 4. C. de Princip. ag. in reb. aliaq; Censualia multa in l. 2. C. de priv. eor. qui in sacr. palat. mil. l. 18. C. de testā. l. 4. C. de agric. & censu. l. 1. C. de jure Emphyt.* Est autem censere nonnunquam arbitrari, putare ex *Nonii Caspigi*, autoritate ap. *Pratej. in Lex.* Aliquando consulere & svadere *Liv. l. 10. c. 12. Patres censuerunt & populus jussit.* A Prudentibus quoq; nostris *SCta* his potissimum verbis; *SENATUS CENSUIT*: signari animadvertit *Brislon, l. 2. de Form. p. 195. exemplo l. 20. §. 6. ibi: de qvare ita censuerunt, juncta l. 25. §. Consuluit Senatus ii. ff. de hered. petit.* Sed etiam consistit vere significat & praecipere *Javolenus in l. iii. de v. s.* unde dicere solemus; censeo hoc facias, & semet aliquid censuisse. Potissimum vero quoad sensa nostra aestimare designat

gnat: aestumare nimirum res, atq; personas, indeq; tribu-
t m imponere. Graecis ἀποτίναξ & apud Lucam Act. 5. ἀπο-
τίναξ. Ut census nihil aliud sit, quam ἀποτίναξ. Quis dicitur
sive descriptio agrorum & reliquarum fortunarum in cen-
sum deferri solitarum. Ex cuius perpetua inhaesione nunc
objective pro eo, circa quod occupatus est censor, patrimonio
puta unius cujusq; & substantia sumitur in l. 16. pr. ad Sciuus
Trebell. l. 27. v. sin autem non C. de Episc. audient. notum illud
Ovidianum, l. Fast. 217.

-- -- -- Dat census honores,

Census amicitias -- -- --

Mox subjective pro ipsis tabb. Censualibus in l. 64. de A. R.
D. l. 4. ff. b. t. l. 10. de probat. quomodo Theophilus in §. fin. Inst. de
libert. dixit, quod Census sit tabula s. charta, in qua Romani
scribebant suas facultates, ut belli tempore pro modo pa-
trimonii sui unusquisq; conferret. Tandem consequutive
pro tributo omni, quod Principi in recognitionem universa-
lis domini, inq; auxilium & tuitionem Reip. penditur. rubr.
ff. t. & c. de censibus rubr. m. l. 2. c. sine Cens. vel reliqv. fund. com-
par. non posse it. tot. t. c. si propter publ. pensit. Franz & k. de Laudt.
c. 10. n. 21. sequent. Wesenb. ad ff. b. t. n. 1. quam qui omittit pen-
sitationem Hermogeniano l. 53. ff. de Judic. Census dicitur
reus: puta fraudati census, uti loquitur l. 1. c. de Quaest. & c.

§. 2. In censum autem primus omnium Romanos S. Tul-
lius, Regum penultimus retulit, à quo Pop. Rom.
digestus in classes, curiis atq; Collegiis distributus;
summaq; Regis solertia ita est ordinata Resp. ut o-
mnia patrimonii, dignitatis, aetatis, artium, officiorum, di-
scrimina in Tabb. referrentur, ut sic maxima civitas, mini-
mae domus diligentia contineretur. affirmat hoc Florus l. 1.
Rep. Rom. c. 6. Halcarn. lib. 4. & c. Mox pulsus Regibus Consu-
lare id munus habitum, penes quos summum jus uti esset le-

A j

gero

ge rogatum erat. l. 2. §. 16. de O. 7. Sed quum Cofs. quod multum bellorum immineret, non sufficerent & jam majori tempore census agendus esset (totos quidpe annos XVII. populus in census fuerat) proprio magistratures indigere vult fuit, cui scribarum ministerium, custodiaeque & tabularum cura, arbitrio formulaeque censendae subjicerentur. *Luc. Festell. de Magistr. Rom. c. 17. Lib. II.* Adeoque anno U. 310. M. Geganio Macerino & Tito Quinctio, Capitolino Cofs. primi Cens. constituti sunt Papyrius & Sempronius in quinquennium proximum. *d. l. 2. §. 17. de O. 7. Liv. lib. 4. c. 8. Pomp. Laetus de Magistr. Rom. c. 21.* Quibus licet mox decrescere viderentur anni, potestis tamen immensum quantum aucta fuit, ut morum disciplinaeque, Rom. penes eam regimen, Senatus Equitumque centuriae decoris dedecorisque discrimen subditiōe ejus magistratus publicorum jus, privatorumque locorum vectigalia populi Rom. sub nutu arbitrioque essent. *Liv. d. l. 4.* Atque adeo de iis hanc describit formulam Cicero *3. de LL. Censores. Populi Aevitates Soboles. Familias. Pecuniasque. Censento. Urbis. Tempa. Vias. Aqvas. Aerarium. Vectigalia. Tuento, Populiq; Partes. In. Tribus. Distribuunt. Exinde. Pecunias Per. Civitatis. Ordines. Partiuunt. Equitum, Peditumque Prolem. Describunt. Coelibem. Esse. Prohibent. Mores Populi. Regunt. Probrum. In. Senatu. Non. Relinqvent. Bini. Sunt. Magistratum. Quinquennium. Habent. add. fragm. LL. XII. Tab. de Censoribus ibiq; Gothofredum. Rosin. l. 7. Antiqu. Rom. cap. 10. p. 352.*

§ 3. Ex qua intelligas duplex mox Cens. obtigisse officium censurae, ut praeter facultates etiam mores Civium in ordinem redigerent. De hac quidem perplacet recensio *Antonii de Guevarra in Hor. Prin. l. 3. c. 8. p. 474.* quam pro utilitate non minus, quam potentia ejus declaranda hic adscripturus, Mos, ait, laudabilis & antiquissimus, inde à Quintii Cin-

Cincinnati Dictatoris aevo invaluerat, ut duo mense Decembri Senatores natu maximi, una cum Censore designato, & qui censura jam functus erat, urbem totam hunc in modum visitarent. Singulis Romanis seorsim accersitis XII. tabularum leges & peculiaria Senatus statuta proponebant, & si quem è tribulibus illa violasse scirent, interrogabant, & ad Senatum rem omnem deferabant, qui (de communi sententia) poenas pro criminum diveritate statuebant. Nec verò criminum praesenti anno admisorum poenam quisquam persolvebat; sed ut imposterum ad frugem se meliorem reciperet, monebatur. Quod si sequens visitatio vanam fuisse commonefactionem ostenderet; ita deprehensus vel gravissima poena, vel interdum exilio adiciebatur. Verba legis tab. V. §. 3. haec erant: Senatus decrevit, populus jus sit, adprobant Coloniae antiquae: Si homines tamquam homines anno aliquo peccarint; homines tamquam homines anno isto dissimulato. Sin mali, tamquam mali non fuerint emendati; boni tamquam boni graviter illos puniunt. Et porro lex dicebat, Prima delicta ignorantiae scil. vitio commissa tolerantior; continuata verò utpote per desidia aut malitiam admissa, puniuntur. Haec autem mense peragebatur inquisitio, quod mox Jani mense, qui Januarius est, magistratus Romae novi creandi erant, ideoque par erat, ut cui dandi vel negandi honores essent, constaret, ne mali pro bonis, aut boni pro malis eligerentur. *Videsis m. Alex. ab Alex. 3. Genial. Dier. c. 13. adde Fenestel. d. l. c. 17 Rosin. d. l. Lips. de Mag. Rom. Bodin. l. 6. c. 1. Godofr. ad rubr. C. de repud. & judic. de moribus sublat. n. 8. & 9. pluresq. alios.* Perstitit ea integris viribus ad Clodii usque Tribunatum, in quo sugillata. *Dio. l. 48. Cic. in Pison.* restituta anno U. 701. à Q. Metello Scipione conficienda denuo sub ipsis principibus. Nisi quod longo intervallo revixisse videtur in Decio, qui Valerianum in Senatu

ratu

natu Censorem cum infinita potestate creavit, de quo ap. Trebellium & Pollionem in Valerian. legas. Conatus quoque eandem restituere. Theodosius, s. Arcadius. Sed à Senatu repudiata est Symacho adnitente & svadente l. 4. Ep. 29. & 45. Lib. 7. Ep. 9. In regionibus nostris olim Censurae loco fuerunt hastarum ludi & Equestrium certaminum Spectacula die Tournier Kirchner. Orat. 25. alibiq; locorum das Rügegericht Christ. Besold. Polit. l. 2. c. 3. §. 31. n. 2. & 3. Apud Pontificios hodiernum Inquisitio. de qua Th. Garzonius Sp. disc. 63. Heinr. A. Cranius de pace relig. part. 2. probl. 2. conn. 2. p. 207. magis quidem efficaciter, quod coëreendi non sint destituti potestate, quam sunt antistites apud nos rerum sacrarum, quibus haec ventosa satis relicta est cura Sturm. lib. 2. de admin. bello Turcico. Lips. l. 4. civil. doct. c. 11. Klock. de contrib. c. 17. n. 15.

§. 4. Illa verò quam facultatum diximus originaria fuit summae illius potestatis in Censoribus. Adeoque majestati sese adgregavit sub Principibus. Et Julius statim Caesar censum egisse legitur. ap. Plut. in ejus vita. Octavius etiam Augustus triplicatum, si fides est monumento Ancyrano, rerum gestarum Augusti indice de quo J. Lipsius in Auctario Frid. Spanheimius dub. Evang. p. 2. dub. 8. §. 3. p. 163. Sub Claudio quoque Imper. Iustrum LXXIV. factum est, itemq; LXXV. sub Vespasiano. Bodin. l. 6. c. 1. Post, quod desuisse priscum illud institutum notat CENSORINUS. Quantumvis enim Domitianus Censorem se adpellitaverit perpetuum, nullum tamen condidit Iustrum. Quod neq; seqvioribus accidisse invenimus Imperatoribus qui posthabitis quidem Iustri condendi ceremoniis (v. Turneb. ad vers. 7. c. 21.) commoda ejus non omiserunt, siquidem consuetudo agendi census per temporum intervalla prout res exigeret non solum in veteris Romae imperio, sed & novae semper est servata. Isac. Casaub. Exerc. 1. ad adp. annal. Baron. §. 33. p. 1370. Idem §. 31. p. 162. Missos ad id muneris

neris primarios aliquando Reip. in provincias, adnotat,
aliquando procuratores quoscunq; p. 127. add. Klock de con-
trib. c. 17. n. 9. seqq. Enim verò supervenerunt mox Provin-
cialium rebus & Censitores, qui modum agrorum, quem
quisq; possidebat, metiebantur, & in Tab. censuales refe-
rebant, ex quibus tributum pro sua virili cuiq; praestandi ra-
tio constabat. Gr. ἀπογραφεὶς, πλυνταὶ, κηνοίτωρες οἱ τῆς γῆς μέ-
τρωντες. Helychiy. Et peraequatores (ἐξισωταὶ) qui libros cen-
suales emendarent, & onus tributum habita ratione census
ex aequo inter cives dividerent. If. Casaub. d. Exerc. 1. §.
33. p. 132. f. b. & Ex. 16. ad annal. Baron. p. 399. Porro Inspecto-
res, qui ad praedia provincialium inspicienda accedere ha-
bent, forte ut referant, quae essent deserta, vel male ae-
quata. Glos. in rubr. C. de Cens. lit. q. in f. Ac Discussores, qui
fortassis quaerunt dominos pro praediis desertis, & quis
sit idoneus glos. in l. 6. d. t. lit. T.

§. 5. Apud Graecos etiam Imperatores invaluit Ma-
gister Census de quo l. 41. C. de Episc. & Cler. l. 18. l. 23. C. de Te-
stam. Auctor Notitiae Imper. Occident. sub rubr. de admini-
strationibus quae sub dispositione P. V. habentur.

§. 6. Provincialibus potissimum superposuimus Censito-
res cum suis cohortalibus (§. 4.) auctoritate Sapientum nostro-
rum sub tit. ff. de Censibus nem. conc. de immunitate, & c.
quos non nisi circa horum gravamina aut exemptiones eti-
am deprehendimus sollicitos. Varias illi statim pro merito-
rum in hostes obitâ varietate à victoribus primis expecta-
re habuerunt conditiones, sicut legere est ap. Jul. Front. lib.
de limit. agror. Sigon. passim. Rosin. l. 10. A. R. c. 22. vers. provin-
ciae J. C. Bulenger lib. de tribut. & vectig. pop. Rom. Fransk. de
Laudemiis c. 10. num. 23. C. J. A. hic th. 18. Wesenb. in b. t. num.
ult. Nec mitiori tamen fato perfuncti quandoqui-
dem

B

dem

dem Augustus Cæsar sublatis aliis provinciarum oneribus tributa ordinaria instituit alia in agros, alia in capita, adfertore Carol. Sigon. de antiquo jure Ital. l. 1. c. 21. Quale rationarium ejus memorat Svetonius & disertis verbis Tacitus *Annal.* à Tiberio prolatum notat libellum Augusti, & recitari jussum, in quo opes publicae continebantur quantum civium sociorumq; in armis, quot classes, regna, provinciae, tributa aut vectigalia, & necessitates & largitiones, quae cuncta sua manu perscripserat Augustus. Eadem habet *Dio lib. 56.* Ex quo illustri avtographo sequiori aevo pervulgata illa reddita, & majora etiam tributa, quae tam personis, quam rebus imponerentur *l. 3. §. 2. ff. de cens. l. ult. §. 5. 7. eod. l. 32. §. f. de usu & usufr. l. ult. §. 8. de mun. & honor. l. 16. C. de agric. & cens. l. 14. C. Theod. de extraord. f. mun.* Illic quidem speciali nomine capitationes dicuntur in *l. un. C. de cap. civ. cens. exim. ibiq; Cujac. & plenius ad l. 8. C. de exact. tribut. lib. 10. & ad l. 1. C. ut rut. ad null. obseq. It. l. 9. C. de agric. & cens. l. ult. §. 29. de mun. & honor. l. ult. §. 7. ff. h. t. & l. 36. C. Theodos. de decur. l. 4. de cens. l. 1. C. de colon. Thracensibus (ibi: Humanae capitationis censu. Fuit enim alius etiam jumentorum in *l. ult. C. de immun. nem. conced. l. 6. C. Theodos. de collatione donat. vel rel. posses. adde Nov. 17. c. 8. in pr. ibiq; Gotofredum. Glos. in l. 8. C. de SS. Ecclesis*) Graecis ἐπιθεσίαια & Germ. Kopff Geld. Lehmanno, der gemeine Schoß oder personen Geld. in *Chron. Spir. l. 7. cap. 100. ibi Schoß und personen Geld noch in voriger Steigerung/darzu jedes paar Eheleute wochentlich 6 Pf. einzele personen Kinder und Besinde jede 3. Pf.* Sic Baldus ex *Glos. adlegat, quod rustici olim non tenebantur Imperatori solve, nisi 26. denarios pro quolibet capite vel fumante. teste Baerio decis. 304. n. 4.**

§. 7. Quæ verò rebus accedunt propriè dicuntur In-
dictiones. C. 7. A. de cens. l. 7. auctoritate l. 3. C. de annon. &
tribut. omnibus omnino fieri solitæ rebus, quæ præter
immobiles in commercium veniunt exemplo l. 1. §. 1. de R. V.
l. 1. pr. de aedil. Ed. l. 15. §. 2. de Re Jud. Wisenb. Vol. 2. ad ff. 42. d.
20. adde Connan. lib. 3. c. 2. n. 11. Bulenger de Trib. & Vect. pop.
Rom. passim. Rosin. d. l. 10. c. 22. Qualis etiam collectandi
modus secundum denarium communem, nach dem ge-
meinem Pfennig in Imperio nostro obrinuit, quo vide-
licet omnia omnium & singulorum in Imperio viven-
tium nomina atq; bona ita recensita fuere, ut pro habitu
sui quisq; patrimonii certam pecuniae summam in subsi-
dia adversus Turcam & alias Imperii necessitates confer-
ret. R. 7. de anno 1495. (quo primitus placuit teste Thom.
Merckelbach in consil. de contrib. Imper. f. 11.) sic habet. **Wier**
Maximilan &c. bekennen ic. daß Wier ic. Uns mit ein-
ander Vereiniget und beschlossen: Daß die nechst
kommenden 4. Jahre/ und nicht länger/ alle und
iegliche Menschen/ sie sein geistlich oder weltlich/ Frau
oder Mann/ was würdens/ Standes/ Ordens oder
Wesen die sind / niemands ausgeschlossen durch das
H. Reich ganz aus/ jährlich geben wie hernach folget:
&c. Duravit, fata quantumvis varia expertus, ad annum
1603, quo demum collecta secundum Romanam expedi-
tionem Nach dem Römerzug sub Imp. Rudolpho II.
in Comitiiis Ratisbonensibus fuit subrogata ævo nostro.
R. 7. de anno 1603. §. Nichts destoweniger 7. & seqq. Limb.
de Jure publ. l. 4. cap 7 n. 54. in addit. ibid Carpz. de Lege Reg.
cap. 8. Sect. V. n. 10. Et qui multa de utilitate utriusq; disqui-
rit Auctor des wohlgemeinten Discurses / was bey iehi-
gen Reichs-Tage &c. de anno 1664. Et quæ particulares
aliae

aliae infinitae provincias nostras invaserunt quas nunc
explicare animus nobis non est ; qui face sic accensa in
abditiora legis nostrae IV. nihil nunc impediti magis de-
scendimus.

CAPUT II.

Elucidat princip. L. nostrae IV. simul ac Aestimatum omne.

FORMA censuali cavetur, ut agri sic in censum referantur,
Nomen fundi cujusq;, & in qua civitate, & quo pago sit,
& quos duos vicinos proximos habeat: & id arvom,
quod in decem annos proximos satum erit, quot jüge-
rum sit: vinea, quot vites habeat; oliva quot jugerum, &
quot arbores habeat, pratum, quod intra decem annos
proximos sectum erit, quot jugerum: pascua, quot ju-
gerum esse videantur: Item sylvae caeduae: &c.

§. I. Quam formam dixit Jctus legem accipiunt In-
terpretes. Qualiter in genere Formas adsciscunt *Imper.*
in l. decernimus 16. C. de SS. Eccles. l. 1. C. de vendit. rer.
fiscal. (ubi Godofred n. 76.) l. 4. de Jur. Fis. l. 31. de admin. Tut.
Edicta Praef. Pr. etiam formae seu *formae* adpellantur, ut est
in Nov. 165. 166. 167. 168. 7. L. formam C. de off. Pr. Pr. Or. l. 3. C.
de canon. largit. titul. lib. 10. quas & ipsas vim legis habere
docuit Godofred. *ad d. Nov. 166. ex l. 2. C. de Off. P. P. Or. l. 16. C.*
de judic. l. pen. C. de fidej. Latè Cujac. 6. observ. 10. In rem
praesentem directoria quaedam Officii Censitorii ex la-
cunis *Ciceronianis* educo: Ita ille pro *L. Flacco*: Illud
quaero, sint ne ista praedia censui censendo: habeant jus
civile: sint, nec ne sint, mancipi: subsignari apud aera-
rium, apud censorem possint: in qua tribu deniq; ista
praedia censuisti? Commisisti tempus aliquod gravius ac-
cidis-

cidisset, ut ex iisdem praediis & Apolloniae & Romae im-
petratum esset tributum. Verum esto: gloriosus fuisti, vo-
luisti magnum agri modum censi & ejus agri, qui dividi
plebi Romanae non potest. Census est praeterea nume-
ratae pecuniae centum triginta HS. millia. Eam opinor
numeratam non abs Te. Sed haec omitto. Census es
mancia Amyntae, neq; huic ullam in eo fecisti injuriam.
Possidet enim ea mancia Amyntas, ac primo quidem
pertimuit, cum te audisset servos suos esse censum. Re-
tulit ad JCros. Constat inter omnes, si aliena censen-
do, Decianus sua facere posset, eum maxima habitu-
rum esse dominia &c.

§. 2. Census autem hic librum notat, cui bona censu-
alia inscripta sunt, qui & aestimationem continet. Archi-
vorum ac census tabulas, uti est in §. 1. hic, & in l. 12. de censu,
& peraequat. C. Theodos. l. 10. de probat. Casiodorus va-
saria publica vocavit l. 7. variarum c. 45. quae alioquin pe-
cunias designant, quae dabantur Magistratibus in provin-
cias euntibus, ut equos, mulos, vasa suppellectilem & coe-
tera necessaria sumtu publico emerent, adnotante P. Gre-
gorio, l. 3. de Rep. c. 4. n. 9. Doctores ad librationes vocant
Panciroli. Thesaur. var. lect. l. 2. c. 191. & catastra, Bart. in l. 4. de
censib. forte à Graeco vocabulo *κατάστρα* quod significat
renovare, eò quod quinto quoque anno fieret renovatio,
seu aestimatio bonorum, quae quisque possidebat. A. Pe-
rez, in praet. Cod. de annon. & tribut. n. 4°. Germ Saal
Bücher / à Sala, h. e. aula seu Basilica, quod in eo praedia,
quae aulae Regiae censum praestant sint descripta ex A-
ventino & Frider. Martini Besold. Thes. Pract. V. hac Zeit.
part. 1. Ep. 75. sub f. p. 212. Item Anlag-Steuer-oder Einlags
Register / Schatz Schöf. Rent Erb. Ambt. Gerichtsbücher.

Klock de contrib. c. 17. Bocer. de collect. n. 16. Vulgatius aesti-
 mum dicimus (quomodo & Aestimas loco aestima-
 tionum dixisse veteres testatur Pratejus) quia aestima-
 tionem cujusque patrimonii continere debet, ut exactius à
 quovis possessore tributum solveretur. *l. 3. c. qui bon. ced.
 poss. iniquissimum enim esset, alium pro alio conveniri, &
 onera collectarum non aequaliter distribui, sed alium mi-
 nus, alium gravius hisce exactiōibus praegravari. l. pen. c.
 de annon. & tribut. l. 10. & passim c. de fund. patrimon. lib. XI.*
 quod quidem sine bonorum aestimatione vix aequum
 fiat. *Klock. de contrib. n. 54. c. ut supra.*

§. 3. Nec fiat illa satis aequum nisi bona singulorum
 prius fuerint descripta secundum formam *TEXTUS NO-
 STRI*, quem proinde aureis litteris ad Cameram colle-
 ctantium scribendam monuisse *Thomat. er. de muneribus §.
 retenta. 1. 7. refert Klock. c. 17. n. 23.* Ita enim illic omnia con-
 gesta sunt aptissime, ut nihil plane praetermissum vide-
 atur quidquid utilitatem aliquam praedio afferre possit, ad
 quam determinantur onera. *l. fructus 13. c. de act. emt. l. 2. c.
 de annon. & tribut. l. omnes 3. ubi Baldus & Sal. c. sine censu
 vel reliquis & c. l. 2. c. de praed. & aliis reb. navicul. Klock. c. 14.
 n. 100. & seqq. c. 17. n. 48, Dn. Brunne man ad l. 1. c. de annon. &
 tribut. lib. 10.* Sic fundus unius cujusque describitur non tan-
 tum quoad nomen, sed & quoad situm loci atque regionis,
 cum non omnis ferat omnia tellus juxta Maronis consi-
 lium *1. Georg.*

-- -- -- -- -- Prædiscere morem
 Cura sit; ac patrios cultusque habitusque locorum
 Et quid quaeque ferat regio, & quid quaeque recuset.
 Hic segetes, illic veniunt felicius uvae:
 Arborei foetus alibi, atque injussa virescunt
 Gramina.

Sed

Sed & quoad confinium; quod sine Judice sic regere poterat privatus, secundum dissidentes licet Dd. Bartolum: & Aretinum ex una: Paulum Castrensem verò Socinum, ex alterâ parte *ap. Pancirol. l. 2. c. 151. in fine.* Sic porro ager arvus (secus ac novatus in c. quid per novale 21. de V. S.) secundum jugerâ suâ determinatur: Jugerum est mensura ducentum quadragenum pedum in longitudine, & centum vicenum in latitudine Varro *l. 1. de re rust. Columel. l. 5. c. 1.* quæ summæ inter se multiplicatæ faciunt pedum quadratorum duo detriginta millia & octingenta, (eine breite Lands von 28800. Schuen Bas. Faber in Thes.) Plinio dicitur agri spatium, quantum uno per diem jugo boum exarari possit. Unde nomen quoque jugeri ortum *Alciat9* putat in *L. mille passus d. V. S.* Sed Varro & Columella docent, nomen ab eo accepisse, quod sit junctum duobus actibus quod satis. Actus enim quoque versus pedum est centum vicenum: hoc duplicatum efficit jugerum. *Oetinger de jur. limit. lib. 1. c. 14.* Pro singulis jugeribus viginti & alicubi pro triginta præstabant chlamydem unam militibus dandam, quæ aureo aestimabatur. *Panciroll. lib. 2. var. lect. c. 151.* decimam alii, dein quinquagesimam frumenti, quadragesimam hordei, & vicesimam vini & lardi pensitabant *l. 9. C. de suscept. præpos. arc. l. 10. L. 7. C. de erog. milit.* Ut ergo sciretur quantum quisque sereret, quot vineas haberet, hæc oppido faciunda erat descriptio: sicut & reliqua fructuum omnis, ut possit fieri *ἐπιβαλή* seu peræquatio justissima, ad quorum quidpe quantitatem quilibet subire habet onera dicente Bartolo *in l. pro locis c. de annon. & tribut. & stabilivimus supra.*

§. 4 Sicerat omnino suprema hic opus diligentia, Fit enim catastro ad finem quotizandi, & qui ita se in aestimo

mo

mo describi patiuntur, eo ipso se obligant ad solutionem
inscriptae quantitatis: quae obligatio sive ex communionis
quasi contractu sit, seu aliunde secundum *l. 4. C. de agric. &
cens.* necessitatem ubiq; solvendi ac praestandi continet
*Klock. d. c. 17. n. 38. & seqq. Dn. Richter. velit. Acad 24 membr. 4.
n. 19.* in quantum in scriptis & in reg. strum aestimi relatus
est. *Perez. d. l. n. 40* contracta eo etiã hypotheca publica, uti
post Baldum in *l. si negotium C. de negot. gest. tradit Thomat.
tr. de Collectis. §. sane n. 3. & 11. id. coll. Ar. jur. ad Tit. in quib.
causis pign. l. hypoth. c. 7.* quae semper cum re transeat. *l. fin.
C. de praed. & omnibus reb. navic. adde Bicc. Nucl. coll. Arg. ad
b. 1. de cens.* Et ideo possessores etiam praeteriti temporis
tributa solvere debent sive ipsi debitores sunt, sive non,
quia semper est verum praedium debere & manere ob-
noxium. *Perez. ex mente Despeis. in Cod. de indict. n. 35* Sic fa-
cit etiam catastum plenam fidem. *l. census. 10. ubi Godof. de
probat. l. 2. C. de fund. rei priv. l. 4. C. de fid. instrum. l. 1. C. de ex-
act. tribut. C. ad audientiam ubi Dd. d. praes. Auth. ad huc C. de
probat. Berlich. pag. 1. decis. 36 num. 18. Dn. Richter cum alleg.
d. Velit. Acad 24. n. 20* Ut licet in eo positus alienaverit res
in eo descriptas, cogatur tamen solvere pro possessore,
donec in aestimum e mentis nomine sint relatae *Klock n.
88. Perez. in Tit. de annon. n. 41. per l. ult. C. Theod. sine censu l.
reliq.* Imo si alienatio illa in non idoneum facta sit, non
praerjudicat civitati, utpote quae fieri debebat in aeq; ido-
neum, alioqui non liberat venditorem a solutione colle-
ctarum in re vendita quam opinionem communem vocat
post Bartolum & Baldum, cum Natta. Alvar. Valasc. Trenta-
cinque aliis, *Klock. n. 89. d. v. adde Dn. Brunneman. in Authen-
sed. & periculum. C. sine Censu l. reliq. fund. & c. compar. non
posse. Wisenbach ad l. 2. in f. C. eod.*

Omnia ipse qui defert, aestimet.

§. 5.

§. 5. Debet in hoc ulterius possessor civitati fidem integram, uti omnia rite percenseat, sive id virtutis agat amore. *B. Gerhardus Loc. de magistr. Pol. §. 476. Et seq. Stapletonus in Prompt. Mor. Dom. 22. post festum Pentec. sive etiam formidine poenae, quam census crimen (de quo supra) ingerebat. Poena inquit Gregor. l. 3. de Rep. c. 4. n. 13. de incensis. i. e. de his, qui se censeri bonaq; aestumare nollent, vel mala fide minoris quam valerent aestumari paterentur ex lege à Servio Tullio lata, teste Livio cum vinculorum minis mortisque; Dionysius verò Halicarnasus, nempe, inquit, ut publicatis bonis verberati venderentur. Et Zonaras, qui se aut bona sua in censum non detulissent ipsos à Cos. bona à Censoribus venundata scribit. Unde Ulpianus inter vindicias censum quoq; numerat. Et puto potuisse etiam constringi quemlibet ad aestimum recte faciendum. arg. l. 2. C. quando Et quib. quart. pars deb. Et c. ex bon. Et c. l. 10. Klock. de contrib. cap. 11. Dn. Brunne man. ad d. l. 2. c. Et quem adlegat Carpz. l. 4. Resp. 74. n. 11. seq. Perez. ad T. C. de tribut. n. 39. Domi nostrae tale quid omnibus ac singulis praescripsit Rec. Imper. Spir. de anno 1544. §. 59. Daß ein jeder Chur-Fürst/ auch Fürst / geistlich oder weltlich / bey seinen Fürstlichen Würden und Pflichten/ damit Er uns/ und dem heiligen Reich verwandt und zugethan ist/ und sonderlich bey seinen Christlichen Gewissen / sich selbst erinnern / und nach Vermög dieses Anschlags und Ordnung/ sein gebührende Anlag/ von allen seinen Haaben und Gütern / beweglichen und unbeweglichen/ sie seyn oder liegen / wo sie wollen / ausserhalb oder innerhalb des Reichs / gewißlich und getreulich in der constituirten Einnehmer Truben ungezehlet einwerffen / oder angeregter massen und gestalt einwerffen und entrichten lassen soll. §. 60. Aber ein Prelat/ Prelatin/ Graff/ Frey*

Freyherz/und von Adel / Fürsten Rätthe / auch Bür-
germeister / Schultheiß / Rath und andere Bürger/
und der Frey- und Reichs-Städt / auch ansehnlicher
und fürnehmer Chur-Fürsten / und Fürsten Städte/
sollen erstlich / nemlich ein Prelat / Prelatin / Graff/
Freyer / Herz / uñ von Adel / einer Person seinem Stand
gemäß / und die andere den verordneten Einnehmern/
vor welchen sie ihre Anlag laut dieser Ordnung ent-
richten sollen / bey guten wahren Treuen / an eines ge-
schwornen Eyds statt Hand-Gelübt und Untastung
thun / daß sie alle ihre Haab und Güter / liegend und
fahrend / sie seyen inñerhalb oder aufferhalb des Reichs/
ihrem besten Verstande nach / geschätzt / und davon die
Anlag obbeschriebener unserer Sakung und Ordnung
gemäß / entrichten und bezahlen wollen / solche auch also
bald in Gegenwartigkeit der Einnehmer / in die verord-
nete Truhen einwerffen / und das Geld darzuschiesfen/
oder zehlen zu lassen nicht schuldig seyn / *ic.* *Qua super*
re totâ praeclare Machiavellus lib. 1. de Rep. c. 55. si quando
pecunia opus habent (Germani) ad usus publicos, tunc tri-
butum indicunt jubentq; unum quemq; prout ditior, aut
minus dives est, plus aut minus solvere, videlicet centesi-
mam unam, aut duas suorum bonorum partes. Quâ re
per Magistratus ita constituta, vocantur singuli & juramen-
to primum adstricti se tantum soluturos quantum se intel-
ligant debere, pro quantitate, suarum opum ratione, in ar-
cam illud conjiciunt quod se debere putant, nec quisquam
testis adhibetur ad probandum, quod juste solverit tan-
tum, quantum ejus opes requirant, quam cujusq; consci-
entia: ex quo facile est cognoscere, quantum in hisce ho-
minibus antiquae pietatis & morum bonitatis adhuc insit.
Klock. de contrib. cap. 17. n. 77. &c.

[§. 6. In

§. 6. In universitate tamen Imperii delationes hae nunc non obtinent, *Limn. Enucl. Lib. I. cap. V. n. 22.* postquam Matriculae jam statutum habeant singulorum collectationem ad modum Expeditionis Romanae seu rectius nunc Turcicae (cui saepius praetenditur) de qua conferatur Matricula de anno 1567, & qui illam exhibet *W. Becker. & cum hoc Dn. Reuterus in Syn. J. Publ. l. 2. Reinking. de Reg. S. & E. l. 1. cl. 3. c. 8. n. 29. & clas. 5. cap. 4. n. 200. & seq. Besoldus in Thes. Pract. v. Römer. Zug.* Similiter provincialium hodie se habere indictiones planum faciat *ornamentum seculi nostri, Illustris ac Generos. Dn. à Seckendorff in Teutschen Fürsten-Stat part. 3. p. 450.* Es seynd aber in den meisten Landen schon vor vielen Jahren gewisse Steuer-Anschläge und Register gemacht / und die liegende Gründe / Güter / und andere beständige Nutzungen der Unterthanen / darin verzeichnet / und auff eine gewisse Summ angeschlagen / da denn von seden Thaler / Gulden oder Schocken ein gewisses zur Steuer obengedachter massen gewilliget und gegeben worden. item p. 452 *U*nderstwo da die Steuer-Register auff die liegende Güter und darauf haftende Nutzungen / und etwa auff das Vieh ausgeliehnen Porschaft auch Gewerb und Handthierung gerichtet werden / *rc.*

CAPUT III.

Vitia censuum emendat ex §. 1.

Illam aequitatem debet admittere censitor, ut officio eius congruat, relevari eum, qui in publicis tabulis delato modo frui certis ex causis non possit. Quare, & si agri portio chasmate perierit, debet per censitorem relevari. Si

C 2

vites

vites mortuae sint, vel arbores aruerint: iniquum eum numerum inferi censui. Quod si exciderit arbores vel vites: nihilominus eum numerum profiteri iubetur, qui fuit census tempore: nisi causam excidendi censitori probabit.

§. 1. Cum Princeps suis neglectis publicas res ubiq; curet, universumq; suum otium ad ea impendat, quibus non solum ipse, sed & quae nostra sunt salva fiunt, juxta illud:

Excubias grus sola gerit, pars coetera dormit

Tuta, nec infidos sperat ab hoste dolos.

Florent. Schonhov. Embl. 22. Propterea ab antiquis temporibus communi omnium sententiae Principem debere à nobis sustentari visum est. *L. bene à Zenone C. de quadrien. praescript. Chrysof. sermon. 23. in Ep. Rom. Gerhard. de Mag. Pol. §. 477. p. 479. a.* Quod haecenus in Censualibus fieri perspeximus, super conscientia subditi uniuscujusq; in sua civitate & pagis: ut sic tota provincia Principis videatur esse arca quod *Afflictus refert ex mente Polycratius in rubr. quae sint Regal. q. 7. n. 85.* ex qua universa extrahi debet quidquid communis utilitas tutelae Imperii requirit. *Klock. de contrib. c. 7. n. 12.* Quod enim ad omnes pertinet, nemo recusat *C. quod omnes. 28. d. R. l. in 6.* modo intra terminos justitiae distributivae aequale ad omnes officium derivetur. *l. 29. §. 2. ff. pro soc.* Ex cujus natura non solum gravare Censitori aequum fecit Jctus, sed & relevare gravatos nimium, ne immoderatis tributis onerentur contra *l. 1. c. de Censib. l. 4. c. de exact. & Trib. l. 1. c. de indict. cum simil.*

Id quod ex Capite Prudentiae *Cassiodorus l. 4. var.* in Principe commendat, ut illius proprium sit imminutis relinquere tributariam functionem, ut rediivis studiis ad implenda solemnia recreentur qui pressi damnorum acerbitate defecerunt, in detrimentum corporis dominici; siquidem ex mente *Tb. Mori* *Totum*

Totum est unus homo regnum, idq; cohaeret amore

Rex caput est, populus caetera membra facit.

Rex quot habet cives (dolet ergo perdere quemquam)

Tot numerat partes corporis ipse sui.

Cujusmodi curationem universis etiam provinciis Justinianus aliquando insignem fecit in Nov. 147. 148. quod fecerant ante eum Tiberius, Pertinax, Hadrianus aliique ap. Pet. Greg. l. 3. de Republ. c. 9. n. 12. seqq. Schönborn. l. 4. Pol. 21. Et obvenit eadem singulis ex recognitione Cens. in singula quinquennia referente Pompon. Laeto de Magist. Rom. c. 21. Utpote quae intra facilis erat mutatio praediorum. Perez. in C. hic n. 13. Knichen. in Encyclop. c. 10. n. 208. fac. l. omnes C. de collat. l. indictiones. C. de annon. l. pretia rerum. 63. ff. ad leg. Falcid. Aliis forsitan prae aliis ad auctis s. imminutis magis: ut utroque; reformandis locus esset professionibus. Cum n. delatio census ex jure fructuum dependeat (uti diximus supra & est in l. un. C. de vacat. mun. l. omnes. C. de annon. & tribut. l. fructus. C. de action.) in aprico oppido positum est, illorum s. augmentum s. imminutionem jure levamen aut onus exactionum expectare. Sicut enim ob rerum angustiam à contributionibus eximuntur plane pauperes juxta l. cura 4. §. in ops. de mun. & honor. Aegid. Thomat. tr. de collect. §. pauperes f. 400. Vasq. illust. q. 41. n. 4. ubi enim patrimonium fructusq; nulli, ibi nec collectis locus relinquitur, cum non Entis nullae sint qualitates, nulla accidentia dic. Klock, c. 13. sect. 2. num. 58. ex L. si Titio. 22. qn. dies legat. & Germ. Da nichts ist / da hat der Kaiser sein Recht verloren. Ita porro aequitas in depauperatis tamquam in pari causa paria jura relevationum desiderat. dic. Cicer. in Topic. & rescripserunt Imperatores Arcadius. Honor. & Theodos. A A A. Caesario P. P. Hi quos inundatio Nili fluminis reddidit ditiores pro terris quas possident tributorum

praestationem agnoscant in l. 2. C. de alluvion. Nam cui accrescit emolumentum, illi accrescit & onus, & e contra, uti rectè advertit *Glosa ex l. fin. C. sine censu l. 1. in f. C. nov. vectigal. instit. non poss.* & l. Imp. 17. de servit. rustic. praed. Et qui hinc deplorant patrimoniorum detrimentum alieno saltem functionis onere rectè liberantur d. l. 2. C. de alluvion. facit arg. l. si merces. §. vis major ff. Locat. L. licet C. eod. C. propter sterilitatem X. eod. Et in genere relevandum dicit Ulpianus noster, *q. vi in publicis tabulis delato modo frui non possit.*

§. 2. Ex quo infert ad chasmatis destructionem, quo si perierit res, debet per censitorem relevari. Est autem chasma alibi terrae hiatus, quales in terrae motibus existunt in l. 47. §. f. de legat. 1. & perorat Seneca l. 6. Nat. quae est. cap. 9. de terrae motu disputans: Alii (inquit) in igne causam quidem esse, sed non ob id judicant; sed quia pluribus obrutus locis ardeat, & proxima quaeque consumat; quae si quando exesa ceciderint, tum sequi motum earum partium, quae subjectis adminiculis destitutae labant, donec corruere, nullo occurrente, quod onus exciperet. Tunc chasmata, tunc hiatus vasti aperiuntur &c. quomodo ad coelestes etiam aperturas translata vocem cognoscas laetius ex B. Fabio in *Thesaur. bic. it. Pratejo*. Schardio, Calvino in *Lex. Jurid.* hac voce.

§. 3. Huic vim omnem calamitosae tempestatis addiderim rectè ex l. 15. §. 2. ff. Locat. & incursum etiam hostium puta si agri bellorum injuria deserantur vel aliis acquirantur. Cui enim eo modo aliquod praedium abscedit, ultra vires suarum rerum quas adhuc possidet, gravari non oportere, sed remissionem pro rata bonorum amissorum mereri tradit A. Gail. lib. 1. Obs. 21. n. 18. Quod idem de aliis
casi.

casibus fortuitis adseruit *Klock. c. 17. n. 137. cum alleg. Romano
Cruveta, Menochio, Wesenbecio aliisq; auctoribus multis. fol.
415.* Ipse Ulpianus etiam super incidente agris sterilitate
concludit, puta si vites mortuae sint, vel arbores aruerint
iniqum eum numerum inseri censui, quod non fructifi-
cent domino laboranti; unde tamen censendi erant. *Lan-
cell. Gallia & alii allegg. Dn. Klock. d. c. 17. n. 58. seqq.* Qua ra-
tione tradunt in genere neminem cogi solvere intributio-
nes pro rebus sterilibus, quae fructum nullum proferunt ob
sterilitatem post *Mynsing. resp. 1. n. 30. decade 15. Socin. junio-
rem Cons. 33. n. 12. vol. 3. Nattam cons. 418. n. 7. id. Klock. c. 11. n. 65.
f. 256. id. cap. 13. n. 61.*

§. 4. Sed deficientium his aliisve modis portionem
quis ferat, quae eras? an Princeps; an vero ea coeteris tri-
butariis superindicatur? Ubi ab initio quidem aestumi
constituendi certum est, qui fundos habet fertiles, opimos
ac quaestuosos, magis debere conferre, quam qui debi-
liores possidet, quod forsan *Klock. c. 17. n. 98.* supplere dixeris
defectum sterilium; Postquam vero quantitas praestatio-
num civitati (eius Communi) semel adhaerere coepit, si-
mul ac sublevatio publicae necessitatis pro rata sui; defi-
cientias has quis ferat in dubio est? *Stephanus Durantius
Quaest. not. qv. 18. n. 2.* putat, quod princeps subducere debe-
at arg. l. hac definitione c. de omni agro deserto & hac ipsa l. &
§. nostro quem refert *Job. Jac. Speidelius in Spec. var. Jurid.
Polit. Histor. Observ. Notab. V. contribution. fol. 238.* addens in
casu quo praedia inutilia sunt prorsus Jure Civili constitu-
tum non esse deficientium portionem coeteris tributariis
superindicere. Consulendi *Dd in l. 4. c. de cens. itemq; t. t.
c. de omni agro deserto & quando steriles fertilibus imponun-
tur.* Non male autem videtur distingvi posse, num Col-
lecta civibus ut singulis sit imposita; an vero Universitati:
tunc

tunc enim reliqui onus agnoscere debere videntur si fe-
rendo sint. Vid. Körenstrunck von Anlage Contributio-
nen &c. & Responsum Facult. Jurid. Marpurg. dicto tracta-
tui subnexum in Resolut. quæst. III. in Ratt. decid.

§. 5. Illud saltem adhuc noto ex omni impossibilium
specie imminere catastris certissimam mutationem l. 2. ff.
de cens. aut revisionem juxta l. 4. c. b. t. l. 1. c. de apoch. publ. l. 1.
c. de off. com. Sacr. Largit. Brunnem. ad l. hanc 4 ff. n. 13. Quam
adeo matriculis etiam lacri Imperii non ingratham accide-
re novimus ex frequenti inculcatione *Recessum Imper. de
Anno 1512. 1524. 1529. 1581. 1542. 1548.* S. Und nachdehme sich
etliche Chur-Fürsten / Fürsten und Stände auf viel-
gehaltenen Reichs-Tagen / ihrer Reichs-Anschläge
zum höchsten beschwehret / und umb zimliche billige
Ringerung unterthänig angesuchet / derer sie auch
mehr denn zu einem mahl gnädiglich vertröstet wor-
den sind ic. item habent. *de an. 1576. 1589. 1594. & seqq. ferè o-
mnes.* Ut post instrumentum Pacis etiam nunc tricas foveat
Matricula quod patet ex *R. I. anno 1654. §. 195.* Damit aber
auch die hinterbliebene und auff nechstkünfftige ge-
meine Reichs-Versammlung verschobene materien / son-
derlich aber die zu welcher Erledigung ein mehrere in-
formation aus den Creysen von nöthen / bey künfftigen
Reichs-Tag desto besser und geschwinder richtig
gemachet werden mögen. So wollen wir immittels /
wie wir uns mit ic. an alle Creysß ausschreibende Chur
und Fürsten gnädigste Erinnerungs-Schreiben aus-
fertigen und abgehen lassen / damit in puncto modera-
tionis matriculae bey jeden Creysß gebührende informa-
tion eingezoget / und hiebey den Reichs-Abchiede de
anno 1582. nachgegangen ic. werde. adde elegantem de
hae materia discursum Speidellii in *Notab. V. matricul. f. 846.*
& seqq.

Et seqq. & feqvuntur jure merito universitatem Imperii, quae illi sub alternae sunt coeterae, uti tradit in terminis post multos *Dd. Klock saepe dicto c. 17. n. 134. Et seqq.* Et testatur de observantia *Illustr. Dn. à Seckendorff. d. part. 3. pag. 451.* ib: dieselben Register und Anschläge werden auch je zu Zeiten durch gewisse Personen und Commissarien aus des Landes-Herrn Râthen/Cammer-Verwandten und Landständen auff das neue revidiret/so sich etwas daran vermehret oder vermindert/Endering getroffen der Leuthe ferner Vermögen der Gelegenheit nach darzugebracht ic.

§. 6. Caeterum quando culpa possessorum praedia sterilescunt, ut si incultum jacere permittant, aut etiam excidant arbores vitesve, nulla diminutio fieri debet *h. §. nostro l. 2. ff. de censibus. l. hac definitione c. de omni agro deserto. Perez. ad c. de cens. n. 7.* Sicuti enim diligentia damnosa non est *arg. c. 10. X. de decimis. l. 2. §. 21. X. de V. S. Perez. de alluvionibus n. 7. §. 8. l. f. c. de alluvion. ubi late Glosa litteris m. §. n.* Nam cum labor in damno est mortalis, crescit egestas. Ita etiam negligentia nemini lucro esse debet, aut prodesse cuiquam dolus, cui semper occurrendum *l. 2. ff. de dolo malo.* Quomodo Imp. praeterea poenas utrimqve superimposuerunt temeratoribus, ut desertor quidem post biennii tempus emensum omnis domini & possessionis jure careat *juxta l. 8. c. de omni agro deserto.* Quisquis verò vitem succiderit, aut feracium ramorum foetus vetaverit, quo declinet fidem censuum, & mentiatur callidae paupertatis ingenium, mox detectus, competenti indignationi subjiciatur, *l. 2. c. de cens.* Nota tamen potuisse aliquando causam excisionis censitori probari, si scilicet amputaverit super vacua sarmenta vel ramos luxuriantes aut

D

arbo-

arbores copiosè succrescentes confirmante *Dn. Brunne-*
manno, ad *b. l. 2. c. de cens.* qui item cum ea concludit,
quod excisio arborum licet aliquando sit culpae species
juxta l. 25. §. 5. ff. locati, aliquando tamen sit boni patris-
fam. officium.

CAPUT IV.

Summat §. §. omnes superstites.

Rudis hisce penicillus instat, dum irruentia domestica
mala animum gravius percutiunt, atq; adeò alienant
plane cogitationes ab incepto audacter magis quam feli-
citer proposito: ut ita vix aliud, quam contrahere liceat
postmodum reliqua nostrae *L.* ad instar conclusionum,
quarum prima erit:

Professio agri agrum sequitur: ideo eo loci facien-
da quo ager situs est, §. 2. hic ubi *Gottofr. Gail. lib. 2. obs. 52. n. 11.*
Brunneman. ad b. l. 4. num. 14. Sic collectae mere reales in
loco, ubi praedia sita sunt, explicari debent *Card. Thuscus*
Pract. Conclus. lit. O. conclus. 133. num. 3. *Klock cap. 11. num. 30. in*
limit. 2. regulae traditae, quod cives omnium bonorum
quae quovis in loco habent aestumatione facta in loco do-
micilii agnoscere debeant & c. *d. l. num. 17. juxta R. Imper. de*
Anno 1542. §. Damit auch solche Ordnung. ibi: daß ein
jeder allein an den Ort / da er gesessen / sein Anlage zu
dieser beharlichen Türcken-Hülffe gebe von allen sei-
nen Hab und Gütern / so er allenthalben hat unver-
hindert / wo die sind oder liegen.

2. Quae circa notabilis est observatio *Meichsneri th. 2.*
l. 1.

l. 1. dec. 6. sub. n. 78. quod, ubi collecta imponitur ab eò, qui habet juris dictionem in omni loco uniformem ut à supremo Principe, tunc collectam quis solvere debet pro omnibus rebus quas habet ubique: Ubi verò imponitur ab alio inferiore, tunc collecta pro rebus extra territorium sitis extendi non potest eò quod bona subjecta ipsius jurisdictioni, non sint arg. l. f. de jurisd. l. 12. § is qui possidere. de bonis auctor. jud. possident.

3. Intributiones, quæ agris fiunt vel aedificiis possessoribus indicuntur *l. 6. §. 5. de muneribus*: ubi notat Gothofr. forenses ad collectas s. onera personalia non teneri cum citatis *n. 78. ad desis late Klock. cap. 13. num. 1. & seqq* Et nota Gailium qui notanter limitat de consuetudine contraria quam admittit post multos *Dd. lib. 2. Obser. 52. num. 18. Reinking. de R. S. & E. lib. 1. cl. 5. c. 4. num. 220. 221. Speidel. V. Steuer §. regulariter f. 1189.*

4. Immunitas data civitati realis est, & ad posteros transit. *§. 3. hic l. 3. §. 1. eod. l. 169. de R. Juris vid. C. J. A. lib. 50. tit. 50. tb. 5. Brunne man. hic n. 15.*

5. Quando Princeps alicui ex civibus cujusdam loci concessit immunitatem & privilegium non solvendi collectas vel contributiones, daß er einen Steuer oder Contribution frey machet / ejusmodi immunitas concessa caeteris qui tributum debent non nocet, sed Princeps partem privilegiati subducere & acceptam ferre debet. Secundum *l. omnes c. de annonis. l. 1. C. Ut nullus ex vicaniis & c. l. hac definitione C. de omni agro deserto, cap. 11. de Eccl. edificandis. Quod Speidelius exemplis Theodorici Regis ex Cassiod. & Regum Galliae quoad Academiam Tholosanam ex Durantio illustrat in notabilibus V. contribution. fol. 238.*

6. Si

6. Si possideo fundum alienum & professus sum pro eo: licet verus dominus non sit professus, non perdit propter hoc actionem in rem §. 4. *hic.*

7. In servis deferendis observandum est, ut & nationes eorum & officia & artificia specialiter deferantur §. 5. *hic.*

8. Item & lacus quos quis habet: item salinas item inquilinos vel colonos quos quis in praediis habet debet deferre, ut ne vinculis censualibus teneatur. §. 6. 7. & 8. *hic.* Res enim omnia in fiscum committitur. *C. A. 7. hic. tb. 4. Glos. in h. l. 4. ff. lit. C.* Seriem alioqui rerum censualium totam exhibet *Klock. c. 17. n. 57. & seqq. ad 74. p. 480.*

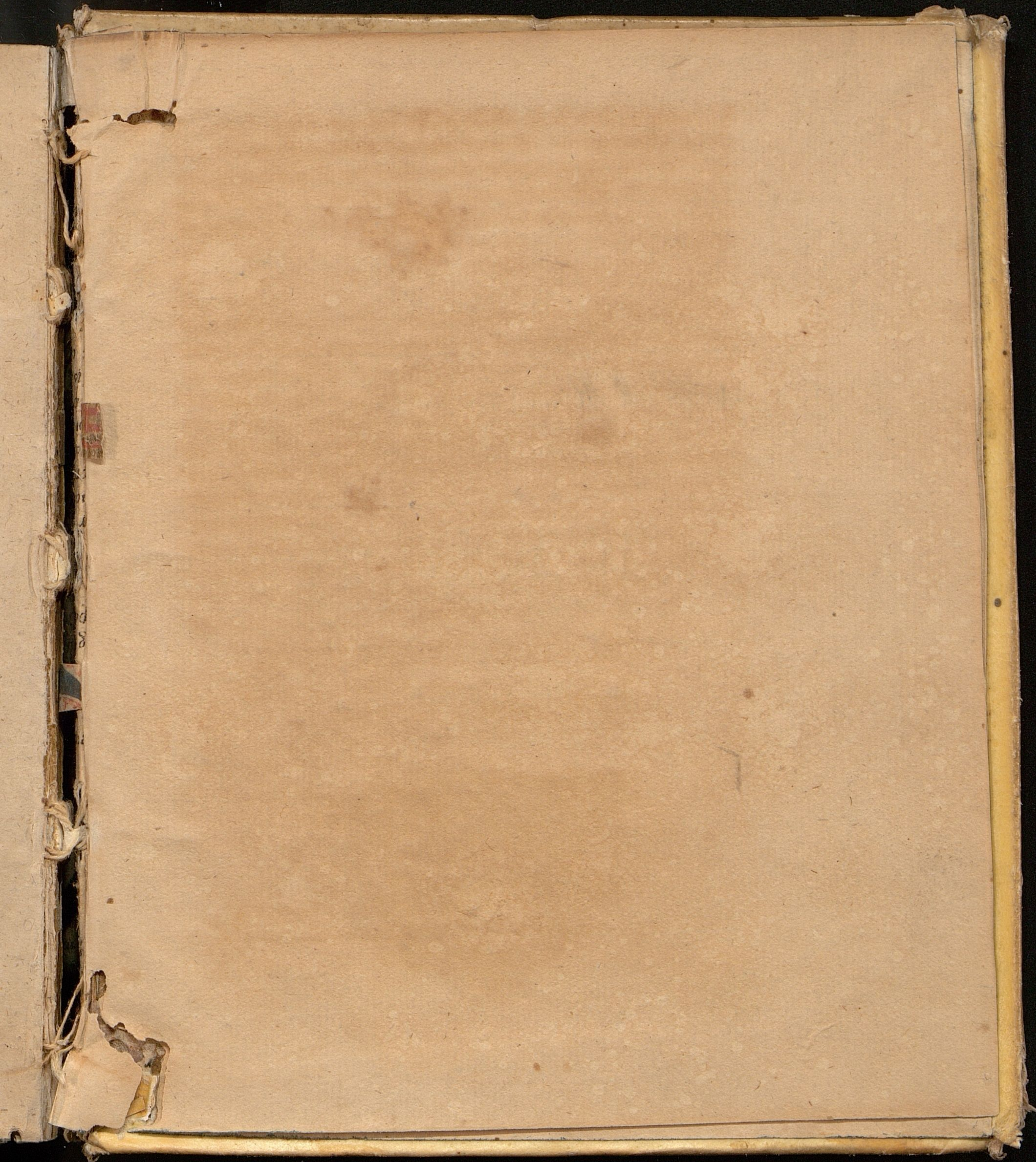
9. Post Censum edictum & ante consummatum nata, quaesita etiam profiteri oportet. §. 9. *hic. C. 7. A. de censibus. tbes. 3.*

10. Potest quis veniam petere ut sibi emendare censum liceat, ex quo tamen praejudicium non patitur, si emendatione opus non fuit. §. 10. & *ult. hic. ubi Glosa ad mentem Francisci V. FORMA in f.*

Quibus nunc emensis, immensas DEO T. O. M.
persolvimus grates: canimusq;
laudes.

~~1742~~ 6 gl.

8

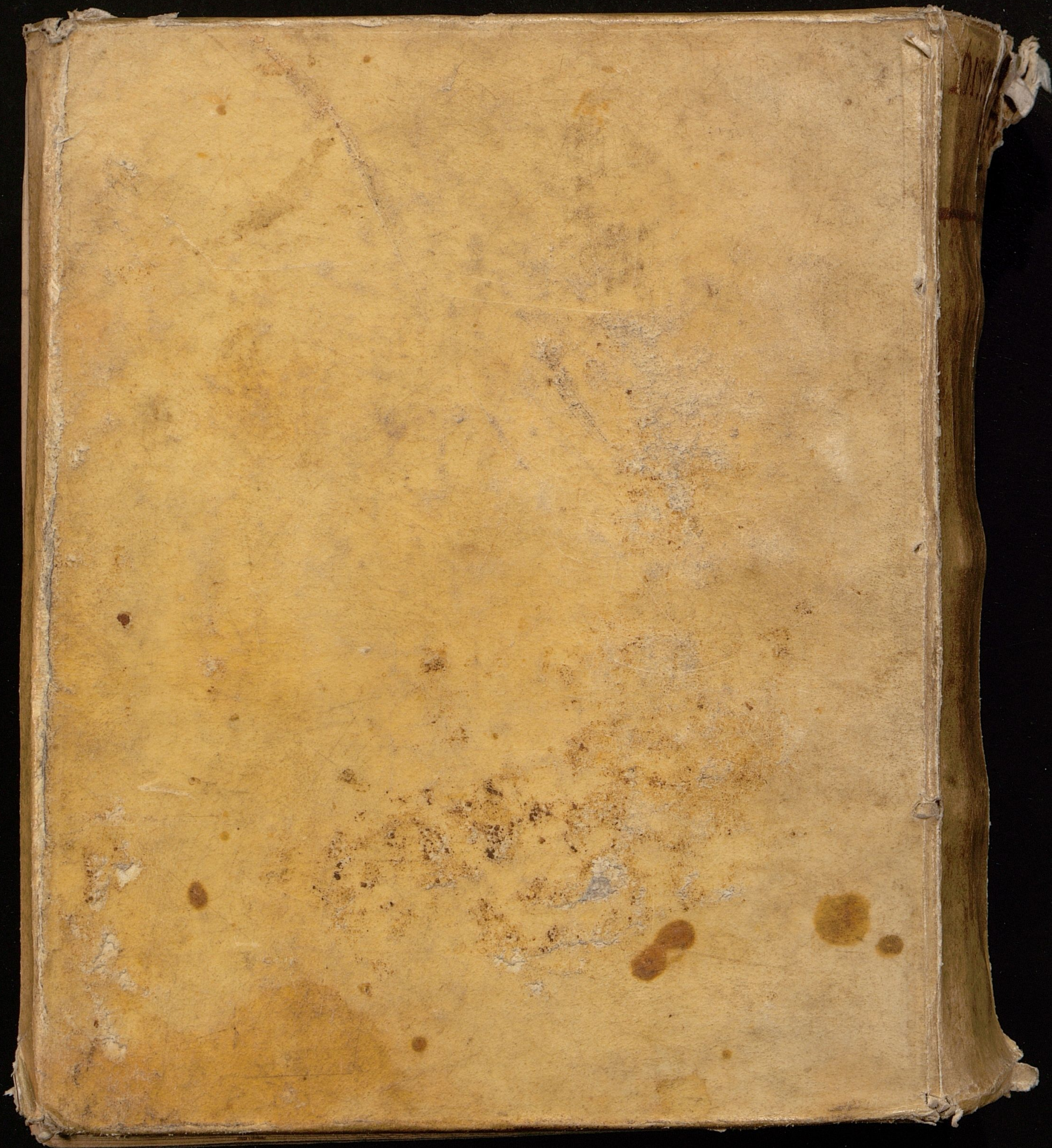
AB: 153595

X2617270

R

Vb 17

Q. D. B. V.

DESCRIPTIONES CENSUALES

Decreto & auctoritate

Magnifici Jctorum
Ordinis in Electorali ad Albin.

Sub Praesidio
VIRI

Magnifici, Nobilissimi, Consultissimi atq; Excellentissimi,

DN. WILHELMI LEISERI,
Jcti & Antecessoris famigeratissimi, Curiae Electoralis,
Scabinatus, & Facultatis Jurid. Adsesoris longe gravissimi
h.c. DECANI SPECTATISSIMI,

Dn. Praeceptoris, Patroni ac Promotoris usq; devenerandi,

Publico Examini subjiacet

PAUL-CUNRAD. Mitternacht/Geranus.

A. & R.

add. 9. Apr. Anni 1671.

in Colleg. Jctorum.

WITTEBERGÆ,

Literis MICHAELIS MEYERI.

